

11.02 Επιτραπέζια παιχνίδια

Στο μάθημα αυτό θα μιλήσουμε για:

- α) τα απρόσωπα ρήματα και τις απρόσωπες εκφράσεις.
- β) πώς δίνουμε οδηγίες για το παίξιμο ενός παιχνιδιού.

Λίγα λόγια για τα κείμενα

Στο κείμενο αυτό παρουσιάζεται αναλυτικά ένα επιτραπέζιο παιχνίδι, κάποιο δηλαδή από τα παιχνίδια που παίζονται από δύο τουλάχιστον άτομα ή ομάδες και διαθέτουν έναν πίνακα (συνήθως από σκληρό χαρτόνι) που τοποθετείται πάνω σε τραπέζι ή άλλη επίπεδη επιφάνεια και στον οποίο βασίζεται το παιχνίδι.

Εδώ, λοιπόν, παρουσιάζεται κατ' αρχάς η προετοιμασία του παιχνιδιού και τα βασικά του χαρακτηριστικά (πόσοι μπορούν να το παίξουν, τι περιλαμβάνει το κουτί του, σε τι αναφέρεται γενικά) και στη συνέχεια αναφέρονται οι κανόνες του παιχνιδιού βήμα προς βήμα, ώστε να γίνει κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο παίζεται. Παράλληλα, στο σημείο αυτό, δίνονται διευκρινίσεις για το τι απαγορεύεται και τι επιτρέπεται να κάνουν οι παίκτες κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού.

Είδος κειμένου: Κατευθυντικό κείμενο (οδηγίες παιχνιδιού).

Κύριο θέμα: Η παρουσίαση ενός επιτραπέζιου παιχνιδιού, που αφορά στην εύρεση από τους παίκτες του θέματος το οποίο αναφέρεται στις κάρτες που περιέχονται σ' αυτό.

Η γραμματική του μαθήματος

Απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες φράσεις

Απρόσωπα λέγονται τα **ρήματα** που βρίσκονται **μόνο στο γ' ενικό πρόσωπο** και δεν έχουν υποκείμενο συγκεκριμένο πρόσωπο ή πράγμα αλλά, όπως θα δούμε μια ολόκληρη πρόταση.

Απρόσωπα ρήματα

α) τα ρήματα **πρέπει, πρόκειται, συμφέρει, μέλλεται, νοιάζει, ενδιαφέρει,**

Πρέπει να ακολουθείται τους κανόνες.

συμβαίνει, ταιριάζει, ενδέχεται.	Δεν πρόκειται να έρθει.
β) Τα ρήματα που φανερώνουν φυσικά φαινόμενα , όπως βρέχει, βροντά, αστράφτει, φυσά(ει), χιονίζει, χαράζει, φέγγει, ξημερώνει, βραδιάζει, νυχτώνει, χειμωνιάζει, καλοκαιριάζει.	Από το πρωί χιονίζει στα βουνά. Αστράφτει και βροντάει όλη νύχτα.
γ) Το γ' ενικό πρόσωπο πολλών ρημάτων που συνήθως είναι προσωπικά (έχουν υποκείμενο δηλαδή κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο ή πράγμα): λέγεται, διαδίδεται, ακούγεται, αναγγέλλεται, αξίζει, μοιάζει, ανακοινώνεται, υποτίθεται, συμπεραίνεται, φαίνεται, αρκεί, φτάνει, πειράζει, μπορεί, τυχαίνει, χρειάζεται, αποφασίζεται, απαιτείται, γίνεται κ.ά.	Ακούγεται πως ήταν ατύχημα. Απαγορεύεται να πάτε εκεί. Υποτίθεται ότι ξέρεις καλά την κατάσταση. Φαίνεται ότι όλα θα πάνε καλά.
δ) Το γ' ενικό πρόσωπο των ρημάτων <i>είμαι, έχω, κάνω, περνώ</i> δηλαδή τα είναι, έχει, κάνει, περνά(ει) , όχι βέβαια σε όλες τις περιπτώσεις.	Είναι να φύγουμε μεθαύριο. (- Πρόκειται) Αύριο θα έχει κακοκαιρία. Δεν κάνει να μου λες ψέματα. (= Δεν πρέπει) Δεν περνάει από εδώ. (Δεν υπάρχει πέρασμα)

Απρόσωπες φράσεις είναι οι φράσεις που, όπως και τα απρόσωπα ρήματα, **δεν έχουν υποκείμενο συγκεκριμένο πρόσωπο ή πράγμα** και σχηματίζονται από:

α) τα ρήματα <i>είναι</i> ή <i>υπάρχει</i> + ουσιαστικό	Είναι ώρα να φύγουμε. Υπάρχει ελπίδα να γλιτώσει την εγχείρηση.
---	--

β) το ρήμα <i>είναι</i> + ουδέτερο επιθέτου ή παθητικής μετοχής	<i>Είναι κακό να αδικείς τους άλλους.</i> <i>Είναι επόμενο να συναντήσεις δυσκολίες στις εξετάσεις.</i>
γ) το ρήμα <i>είναι</i> + τροπικό επίρρημα	<i>Καλύτερα είναι να φύγεις νωρίς.</i>

Ως υποκείμενο των απρόσωπων ρημάτων και των απρόσωπων φράσεων χρησιμοποιείται κατά κανόνα **δευτερεύουσα πρόταση**, η οποία μπορεί να είναι:

α) βουλητική (αυτές που εισάγονται με το να)	Ενδέχεται να μην έρθει τελικά.
β) ειδική (αυτές που εισάγονται με το ότι ή το πως)	Λέγεται ότι η κατάσταση είναι πολύ άσχημη.
γ) ενδοιαστική (αυτές που εισάγονται με το μήπως)	Υπάρχει φόβος μήπως γίνει μεγαλύτερη στροφή.
δ) πλάγια ερωτηματική (αυτές που εισάγονται με το τι ή το αν)	Δε με νοιάζει τι θα γίνει. Δε με ενδιαφέρει αν θα φύγει.

Διάκριση προσωπικών-απρόσωπων ρημάτων

Όπως ήδη αναφέρθηκε, υπάρχουν ρήματα που μπορεί να χρησιμοποιούνται είτε ως προσωπικά είτε ως απρόσωπα. **Όταν είναι προσωπικά, έχουν υποκείμενο κάποιο συγκεκριμένο όνομα** που φανερώνει πρόσωπο ή πράγμα και το οποίο στην πρόταση βρίσκεται σε πτώση ονομαστική. **Όταν είναι απρόσωπα, έχουν υποκείμενο κάποια εξαρτημένη πρόταση** (σ' αυτή την περίπτωση έχουμε δύο προτάσεις, αφού θα υπάρχουν δύο ρήματα : το απρόσωπο ή αυτό της απρόσωπης φράσης και το ρήμα της εξαρτημένης).

π.χ. *Ο δάσκαλος φαίνεται πολύ θυμωμένος.* (Το ρ. φαίνεται είναι προσωπικό και έχει υποκείμενο το ουσιαστικό *Ο δάσκαλος*, που βρίσκεται σε πτώση ονομαστική.)

Μου φαίνεται ότι δεν είσαι καλά προετοιμασμένος. (Το ρ. φαίνεται είναι απρόσωπο και έχει υποκείμενο την εξαρτημένη ειδική πρόταση που ακολουθεί [*ότι ... προετοιμασμένος*]).

ΓΡΑΠΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

Πώς δίνουμε οδηγίες για το παίξιμο ενός παιχνιδιού

Για να δώσουμε οδηγίες για το πώς παίζεται ένα παιχνίδι, αναφέρουμε:

α) Αρχικά, τα στοιχεία που αφορούν το **είδος/χαρακτήρα** και την **προετοιμασία** του παιχνιδιού, δηλαδή:

- ποια είναι η **ονομασία** του.
- σε ποιες **ηλικίες** απευθύνεται.
- ποιος **εξοπλισμός** χρειάζεται (υλικά).
- ποιος είναι ο **αριθμός των ομάδων** και των **παιδιών**.

β) Στη συνέχεια, τους **κανόνες του παιχνιδιού**, όπου δίνονται πληροφορίες για:

- την **έναρξη** του παιχνιδιού (π.χ. χωρισμός των ομάδων, σειρά παιξίματος κ.λπ.).
- τον **τρόπο παιξίματος** - εδώ αναφέρονται βήμα προς βήμα (συχνά χρησιμοποιούμε αρίθμηση: 1.2. 3...) όλες οι λεπτομέρειες για το πώς παίζεται το παιχνίδι και καθορίζεται τι απαγορεύεται και τι επιτρέπεται να κάνουν οι παίκτες.
- τον **σκοπό** και τον νικητή του παιχνιδιού - αναφέρεται δηλαδή πότε τελειώνει το παιχνίδι και ποιος είναι ο νικητής του.

Εδώ, επίσης, μπορούν να αναφερθούν, αν υπάρχουν, και **παραλλαγές του τρόπου παιξίματος**, τρόποι δηλαδή για να παιχτεί το παιχνίδι κάπως διαφορετικά (π.χ. τρόποι για να γίνει πιο εύκολο ή πιο δύσκολο).

Προσέχουμε

Όταν δίνουμε οδηγίες για το πώς παίζεται ένα παιχνίδι, χρησιμοποιούμε ρήματα σε :

- οριστική ενεστώτα (α' πληθυντικό πρόσωπο)· π.χ. *Χωριζόμαστε σε δύο ομάδες.*
- συνοπτική υποτακτική (β' πληθυντικό πρόσωπό)· πια *Να χωριστείτε* σε δύο ομάδες.
- συνοπτική προστακτική (β' πληθυντικό πρόσωπο)· π.χ. *Χωριστείτε σε δύο ομάδες.*

Επίσης, στις οδηγίες συχνά χρησιμοποιούμε απρόσωπα ρήματα ή απρόσωπες εκφράσεις.

Π.χ. **Απαγορεύεται** κι **μετακινήσετε το πιόνι σας**.-

Επιτρέπεται να ρίξετε την μπάλα μόνο δύο φορές.

Είναι απαραίτητο να συγκεντρώσετε τουλάχιστον 50 πόντους, για να συνεχίσετε.

